

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

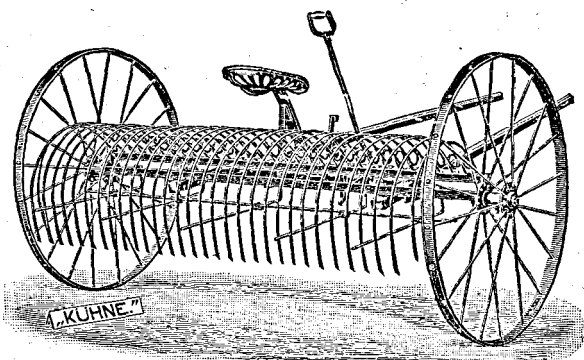
KOLOZSVÁR, 1913. Julius 6.

27. SZÁM.

Motorhajtású cséplőkészletek

elsőrendű kivitelben.

Mindennemű egy- és többsoros kapálóeszközök, javított rendszerű, 1912' Osborne fűkaszalógépek, leg-tökéletesebb New-OSBORNE kévekötő-aratógépek, sortrágyázó „ROYALL DRILL vetőgépek“

2012

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókok saját kezelésben: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

Beszerezhetőek: „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r. t.-nál Mosonban.

Eladó

40 darab elsőrendű tenyésztésre kiválóan alkalmas szőke mangalica koca, 10 darab eredeti báznai koca, 3 darab 4 éves árdeni kanca, melyből kettő darab fias, 1 darab 4 éves, 1 darab 1 éves árdeni csődör, 8 darab szőcsi ménesből származó különböző koru anyakanca, melyből hat darab fias.

Két darab könnyű gazdasági straf-szekér.

Az állatok megtekinthetők Pátrubány Miklós marosbogáti gazdaságában. Bővebb felvilágosítást ad:

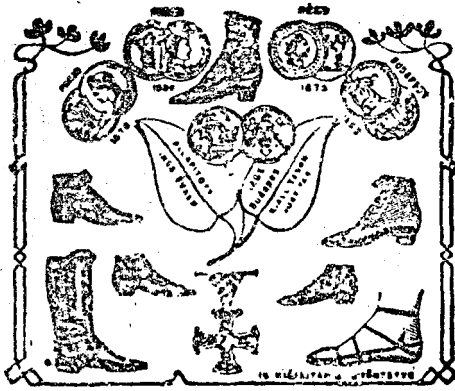
Pátrubány Miklós Marosvásárhely.

2943

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

2019

Zsákot, Zsineget,

2260

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a 31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám. Kéveköttelek, PONYVAKÖLCSONZÓ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban. Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálmán-tér-e helyezték át.

Biztosításokat elfogad tűz és jékkár ellen, ugyancsak az emberéletére a legkülönbözőbb módok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

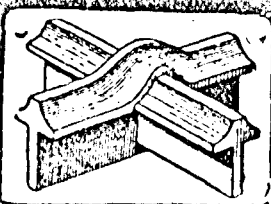
A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet-leslegetésből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítás al minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.633.— „
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett: tüzékekben	10,741.000.— „
jékkárokból	5,042.000.— „
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860.000.000.— „
jégben 1912. évben	63 010.000.— „
Élelmezési állománya	15,240 080.— „

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

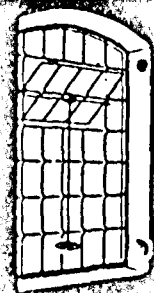
„GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat utján 10) koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leánykiszáradási (önálló-ítási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden külsőben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésükkel. Tájékoztatót készíttünk küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

Szab. „Köpplinger”-rendszerű Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak. Egyedült gyártója — bármennyire is költségvetéssel díjazható szolgál

Leptér János Budapest, X., Asztalos Sándor-ut 16. vasszerkezeti és idomvasablakgyár. Telefon 35-22

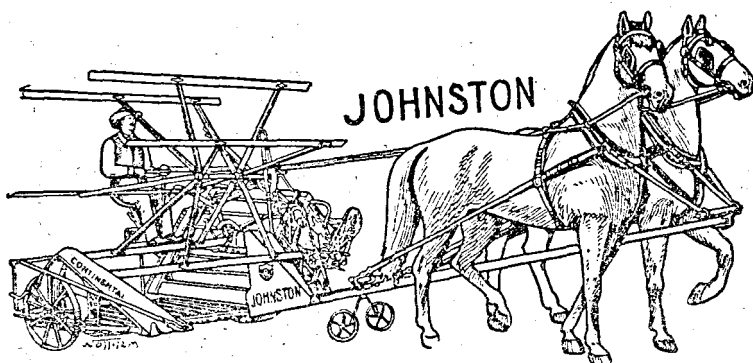
Az aratógép-technika legújabb vívmánya!

Az 1913. évi egyszerűsített és súlyban legkönnyebb eredeti amerikai

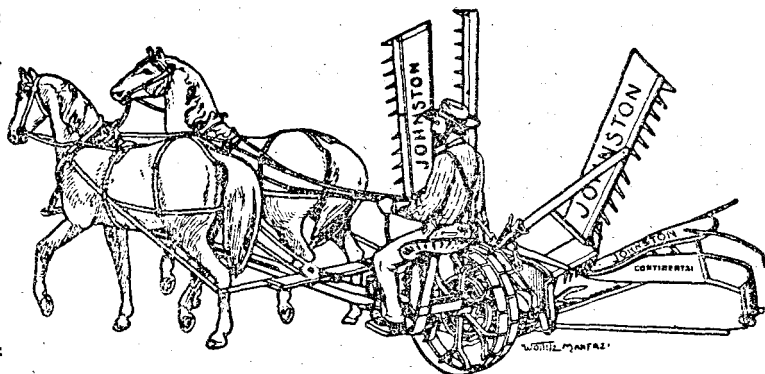
„JOHNSTON”

kévekööző és marokrakó aratógépeink, fűkaszáloink és acélgerelyeink a világon a legjobbak!

A magyarországi viszonyoknak legjobban megfelelnek!

Gyármányainkat egyszerű kezelés, szép munka és mindezekfelett tartósság jellemzik!!

Ábrás leirással és árajánlattal díjmentesen szolgál:

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 26.

Állandó géпкиállításunkat kérjük megtekinteni!

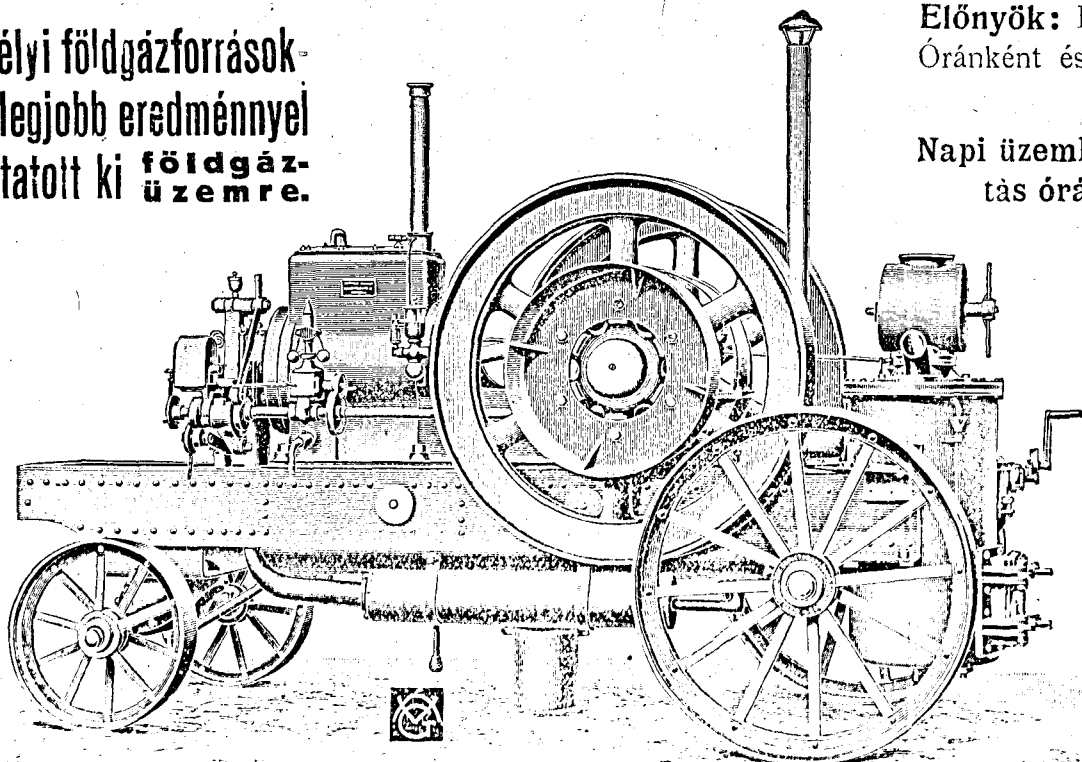
Ujdonság! BCU Cluj / Central University Library Cluj **Szabadalom!**

A magyar kir. államvasutak gépgyárának gyártmánya.

Mezőgazdasági és ipari célokra alkalmas **M. H.-jelű**

szab. szivógázlokomobil 6-50 eff. lóerőig.

Az erdélyi földgázforrásoknál a legjobb eredménnyel próháltatott ki földgázüzemre.

Előnyök: Rendkívül csekély tüzelőanyag fogyasztás. Óránként és lóerőnként 450—480 gramm faszenet (kb. 5 fillér értékben) fogyaszt.

Napi üzemköltség kb. 5—6 korona. Hűtővízfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 5—6 liter.

Sokoldalú használhatóság.

Cséplőgépek és más gazdasági gépek malmok és ipari telepek meghajtására egyaránt alkalmas.

Egyszerű szerkezet.

Könnyű kezelés, Zajtalan üzem. Robbanás és tűzveszély kizárva.

Hatósági tűzrendészeti szabályoknak nincs alávetve. Csekély helyszükséglet.

Bakokra helyezve stabilmotorként használható. A rendes szivógáztelepeknél alkalmazott csővezeték teljesen elmarad.

Ajánlattal és felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körút 32. szám.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZAM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Álló eredeti cikkek:

Szemle	303
A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. Szász Albert dr.	304
A kolozsvári gazdasági akadémia tanulmány-kirándulása. Sztankovics János.	305
A lefejő tehenészetről. Bauer Ervin.	306
Kirándulás a tordai hasadékhoz.	307
Libahizálás Miklósváron. Török Albert.	307
Tárca:	
Gróf Mikó Imre és a magyar föld. Tokaji László.	304
Irodalmi szemle.	308
Vegyes közlemények.	308
Hirdetések.	

Szemle.

Mezőgazdasági szakoktatási intézményeink a kolozsvári kiállításokon. — A mezőgazdaság állapota. — Szőlők állapota. — Borarak. — Méhészeti vándorgyűlés Nagysármáson.

Óriási készülődések előzik meg az Erdélyi Gazdasági Egylet szeptember havi kiállításait, hogy a kiállításokkal kapcsolatos országos birtokpolitikai nagygyűlés alkalmából az ország minden részéről Kolozsvárra egybeseregő nagy gazdaközönségnek bemutatható legyen Erdély mezőgazdaságának és állattenyésztésének hü képe. A kiállításokon, az erdélyi mezőgazdasági szakoktatási intézmények is, eddig még nem tapasztalt arányokban fognak részt venni és fogják emelni a kiállítások tanulságosságát. A kolozsvári gazdasági akadémia a kiállítási helyiségül szolgáló korcsolyacsarnok hatalmas nagy boltíves belépő termét már lefoglalta, még korábban bejelentette a kiállításra való részvételi szándékát az algyógyi földmiviskola is, amely mellé minden bizonynyal a többi erdélyi alsóbbfokú szakoktatási intézmények is sorakozni fognak. A gazdasági akadémia kiállításaival kapcsolatban külön csoportjai lesznek a kolozsvári vetőmagvizsgáló és növénykísérleti állomásoknak, az akadémiai gyógynövénytelepnek, azonkívül a kertészetnek stb. Az akadémia gazdasága az állat- és terménykiállításra fog vállalatot állat és illetve termény kollekciókat bemutatni.

A földmiv. min. legutóbbi jelentése a buza és rozsból számszerű becslést közöl és a legújabb területi becslést is közli a jelentés. Az idei első számszerű becslésekből megállapítható eddig, hogy: *buzából megközelítőleg 7 millió mm.-val csökkent a termés kilátás a múlt évi termés eredményhez képest. A rozs és kétszeresből mintegy 800,000 mm.-val kevesebb termés vár-*

ható, mint a tavaly. Beszámítva a tavasszal kiszántott területeket, is a tavalyival szemben az idén 736 ezer kat. holddal kisebb terület volt bevetve búzával és 80,000 kat. holddal kisebb terület vetetett be rozssal. Országos átlagtermés kat. holdanként búzából az idén 7.43 q. (tavaly 7.67 q.) erdélyi átlag az idén 5.93 q. (tavaly 6.21 q.) Rozsból az orsz. átlag 6.89 q. (tavaly 7 q.) erdélyi átlag 5.94 q. (tavaly 6.26 q.)

A fenti számok röviden magukban foglalják e két főterményről szóló jelentés lényegét s ha megemlítjük még, hogy Erdélyben, mely vármegyékben várható az átlagnál nagyobb és kisebb termés, egyelőre végeztünk is két terménnyel. Az orsz. átlagnál jobb termés várható Erdélyben: Brassó (8.22 q.) és Szeben vármegyében (9.32 q.) Leggyengébb eredményre van kilátás Beszterce-Naszód (4.27 q.), Hunyad (5.14 q.) és Udvarhely (4.41 q.) vármegyékben.

Az árpára és zabra vonatkozólag álljon itt az alábbi kimutató (kitűnő termés = 1. jó = 2, közepes = 3, gyenge közepes = 4, rossz = 5 számjeggyel jelezte)

Alsó-Fehér	2	(2)	2	(2)
Beszterce-Naszód	2	(2)	2	(2)
Brassó	2	(2)	2	(2)
Csik	2	(2)	2	(2)
Fogaras	2	(2)	2	(2)
Háromszék	2	(2)	2	(2)
Hunyad	2-2	(2)	2-2	(2-2)
Kis-Küküllő	2-2	(2-2)	2	(2-2)
Kolozs	3	(2-3)	2-2	(2-3)
Maros-Torda	2	(3)	2-3	(2)
Kagy-Küküllő	2-2	(2)	2	(2)
Szeben	2-2	(2)	2	(2)
Szolnok-Doboka	2	(2)	2	(2)
Torda-Aranyos	2	(2)	2	(2)
Udvarhely	2	(2)	2	(2)

E két termés tehát valamivel mégis jobb eredményekkel kecsegtet, mint a buza és a rozs. E két terményen kívül a kapásoknak kellene pótolniuk azt a veszteséget, ami a gazdákat a buza és rozsnál éri Erdélyben azonban a tengeri vetések hiányosak, egyenlőtlenek és a június második felében járt fagyok fejlődésükben visszavetették. A burgonya igen szépen fejlődik, jól bokrosodott, virágzik. A júniusi fagyot egy kissé megsínylette a burgonya is. Egyéb vetemények közül a kerti vetemények azok, amelyek a fagyot megsínylették és egyes vármegyékben (Kolozs) a kár a 30 %-ot is meghaladja. A takarmányneműek az esőben jól fejlődtek, a hideg a fejlődést gátolta. A múlt héten sok helyen renden azótt a takarmány.

Nem mulaszthatjuk el még megemlékezni az időjárásról, mellyel a jelentés is mindig az első helyen foglalkozik. Erdélyben június második felében kiadós csapadékok voltak (30—140 mm.) Volt részünk zivatarokban és jun. végén már árvizekről számoltak be a lapok. Jégesőt jelentettek Erdélyből: Csik, Fogaras, Háromszék,

Kis-Küküllő és Udvarhely vármegyékből. Meleg, napos időre volna szüksége a gabona félének és egyéb terményeknek e sűrűn váltakozó csapadékos, hűvös és szeles idő helyett.

A kerületi szőlészeti és borászati felügyelőktől a földmiv. miniszteriumba legutóbb érkezett jelentések szerint, az erdélyi kerületekben a szőlők állapota a következő:

Nagyenyedi kerület. (Alsó-Fehér, Hunyad és Szeben vármegye.) A szőlők elég jól elvirágoztak. Peronospora ez ideig még nincs. Szőlőmoly igen sok helyen mutatkozik s ellene szedéssel védekeznek. Középtermelés remélhető.

Dicsőszentmártoni kerület. (Kisküküllő és Nagy-küküllő vármegye.) A virágzás nagyjában befejeződött. A hideg, esős idő részben hátráltatta a virágzást. Peronospora fellépett, melynek terjedését a mindennapi eső és köd elősegíti. Közepes termésre van kilátás.

Marosvásárhelyi kerület. (Torda-Aranyos, Maros-Torda, Kolozs, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód vármegye.) A szőlők jelenlegi állapota teljesen kielégítő, a fejlődés buja, jó közepes termésre van kilátás. Peronospora ez ideig még nincs.

Talán ez a mostani őszi hideg idő hozza magával, hogy a borkereskedők, a grosszisták már megkezdték a mozgolódást és küldik a vidékre megbizottaikat, hogy igérjenek az új borért 28, mond huszonnyolc koronát. Nem sok. De ennyiért nem is kapnak új bort, mert 28 koronás árak mellett a termelési költségek is alig térülnek meg, éppen ma, amikor a szőlősgazdáknak a peronospora mellett még a szőlőmolylyal is meg kell küzdeniük Erdélyben is, a hegyek között. Nincs kilátás olyan nagy termésre, hogy ily potomon oda lehetne adni az új bort és ha az Alföldön 35—38 koronán alul nem szándékoznak a gazdák boraikat előre eladni, úgy nincs ok rá, hogy az erdélyi szőlősgazdák 38—40 koronán alul adják oda előre termésüket, mert mint a tavaly, úgy az idén is minden bizonynyal az árak még emelkedni fognak a szűr etig, amikor ennél még magasabb árakat is érhetnek el boraikkal.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület idei vándorgyűlését július hó 20-án délelőtt tartja meg Nagysármáson. A vándorgyűléssel kapcsolatosan este fényes méhésztély lesz, válogatott s a legkényelmesebb igényeket is kielégítő programmal. A vándorgyűlés tagjai illetve a jelenlévők egyuttal megtekintik a szomszédságban levő kissármási gázkutakat is,

ABRAKTAKARMÁNY CIKKEKET, ugymint

finom és goromba buzakorpát, malomkonkolyt, repceolajpogácsát, napraforgó és olajpogácsát, melasset, szárított répaszeletet azonnali és őszi szállításra legelőnyösebben ajánl:

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

ABRAKTAKARMÁNY OSZTÁLYA. ≡ Budapest, V. Alkotmány-utca 29.

hol a gázkirendeltség egyik szakembere előadást fog tartani. A vándorgyűlés és méhésztársaságok iránt az érdeklődés igen nagy s ha az idő is kedvezni fog, a vándorgyűlés egyike lesz a leglátogatottabbaknak. A vándorgyűlésen előadást tart dr. Balázs Ferenc, az Erdélyrészi Méhész Egyesület főtitkára a népkaptarról (átmeneti), Takács Gyula a méhlegelőről, Donáth Aladár méhészeti szaktanító és Püskök Gyula a méhészen tartanak gyakorlati előadásokat. A gyűlés elnöke br. Jósika Gábor e. elnök. A vándorgyűlés után méhésztársaság lesz, melynek védnökei: br. Jósika Gábor, gr. Beldi Ferenc és br. Bánffy Kázmér.

A kiscgazdák peren kívüli jogvédelméről.

Irta:

és az E. G. E. szociális tanfolyamán előadta
dr. Szász Albert,

Marosvásárhely sz. kir. város tb. főügyésze, műési ügyvéd.

II.

Az írásbeli magánvégrendelet alaki közzéadása a következők:

Mindenekelőtt ki kell jelentenie a végrendeletnek mindjárt a végrendelet elején, hogy ez az ő végrendelete, végakarata. Így is kell címeznie az okiratot. Ez után jön a végrendelet szövege és az előbbi kijelentést ismételnie kell a végrendelet végén is. Ha a végrendeletet egészben a végrendelet írtja és aláírta, akkor elég két tanu, a kik az okirat végén a végrendelet írtja aláírása után hasonlóképp írásban kijelentik, hogy a végrendelet írtja kijelentette előttük, hogy ez az ő végakarata.

Ha ellenben a végrendelet szövegét más írta, vagy pedig a végrendelet írtja írástudatlan, akkor négy mindig jelenlévő tanu kell legyen és ezek kell aláírásukkal bizonyítsák, hogy a végrendelet

kező a fentebbiek szerint jelentette ki előttük végakarata.

Szükséges kellék továbbá, hogy a végrendeletnek kelte, tehát annak helye és időpontja is ki legyen téve.

Több ives végrendeletnél az iveset zsinórral kell összefűzni, a zsinór két végét a végrendeletnek s legalább egy tanunak pecséttel kell megerősíteni.

A tanuknak a végrendelet tartalmát ismerniük akkor nem kell, ha a végrendelet tud írni. Miután a végrendelet a végrendeletet aláírta, kijelenti, hogy ez az ő végrendelete. Ekkor a tanuk közül valaki, vagy más is, reá vezeti írásban, hogy előttük a végrendelet a fentebbi okirathoz az ő írásbeli magánvégrendeletének ismerte el és jelentette ki, mire ők a nyilatkozatukat aláírják.

Ellenben, ha a végrendelet írtja és írni nem tud, vagy más ok miatt nem képes aláírni a végrendeletet, szükséges, hogy a végrendelet oly nyelven legyen írva, melyet úgy a végrendelet, mint a tanuk értenek; szükséges, hogy a végrendeletet az egyik írni és olvasni tudó tanu a végrendelet és a tanuk együttes jelenlétében felolvassa és ennek alapján a végrendelet kijelentse, hogy azon felolvasott okirat az ő végrendeletét tartalmazza, egyszersmind a végrendelet nevének egyik írni és olvasni tudó tanu, mint néviró és végrendelet az ő kézjegyével ellátja.

A tanuk fele írni és olvasni tudó kell legyen; lehet nő is.

Tanuk nem részesülhetnek a végrendeletben előnyökhöz, sőt a tanunak fel, vagy lemenő ágbeli rokonai, szülőktől és nagyszülőktől származó oldalrokonai,

unokatestvérig bezárólag, sógorai, sógorasszonyai, hitvestársa sem, kivéve ha a részlettel tanun kívül is ki van a tanuk kettős, illetve négyes száma.

Nem lehet végrendelet tanu: 1. a 18 évet még be nem töltött, 2. vakok, siketek, némák és azok, akik eszük használatától meg vannak fosztva, 3. akik hamis eskü, vagy nyereségyéből elkövetett bűntett miatt jogerejüleg el vannak ítélve. Ha ilyenek szerepelnek tanukul, akkor a végrendelet érvénytelen.

Van még a magánvégrendeletnek egy faja, az ún. közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendelet. Itt, ha a végrendelet írtja és aláírja a végrendeletet, nem kell tanu, ha más írja, elég két tanu. Ezt azonban a kiállítás után nyomban le kell tenni a kir. közjegyzőnél. Ha a közjegyzőtől kiveszik, akkor, ha ily kedvezményes alakban van kiállítva, t. i. kevesebb tanuval, érvényre megszűnik.

Vannak még kiváltságos végrendeletek, amelyeket tűzvész, háboru esetében, továbbá nyílt tengeren, hajón lehet tenni, valamint kiváltságos végrendelettel élhet az is, aki egyenes leszármazói és házas társa javára tesz végrendeletet. Itt a közzéadók ugyanazok, mint a közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendeletknél.

A közvégrendeleteket nem tárgyalom itt, mert azokat jogtudós közjegyzők végzik.

A régi végrendeletet egy újabbal meg lehet változtatni, kiigazítani és megsemmisíteni. Az újabbnak nem kell olyanak lennie, mint a réginé, pld., ha a régi írásbeli volt, az újabb szóbeli és megfor-

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCAJA.

Gróf Mikó Imre és a magyar föld.

Irta:

Tokaji László.

II.

A tisztartó kénytelen volt beismerni, hogy bizony ökelme egy bottal a kezében jött annak idején a grófhöz és kezdetben igen szerény kis ispánocská vala.

Ej, ej és mivel taksáltam én akkor kevesebbre önt, mint ma? ... No látja, a kis ispánokat is meg lehet becsülni, ha egyébként derék, ügyes emberek. Ugy tudom különben, hogy ezt az elvemet a tisztartó ur Sárika leánya is vallja, sajnos, még ezideig nem nyilvánosan. Ha megengedi, ezennel megkérem Sárikája kezét — a Kovács részére s beleegyezés esetén miért ne tartanák meg még ma a kézfogót s ha az ifju felhagy a rendetlen élettel, esztendőre az esküvőt is? A fiatal ember existenciájáról gondoskodni fogok.

Persze, meglett a kézfogó és esztendőre az esküvő is.

Jelentéktelen, de nemesen jellemző az eset.

A kis megtért ispán tán ma is él. Családja nagy és hazarészünkben szerepet vivő tagokból áll. A Mikó gazdatisztek egyébként is nem egy jóra való új középirtokos családdal gyarapították gazdatársadalmunkat.

Mások más helyeken megírták, hogy mily óriási összegeket adományozott Mikó Imre nem-

zetünk különféle közcéljaira. én itt csak annak a regisztrálására szoritkozom, hogy a halála után három évvel, 1879-ben felvett leltár szerint összesen: 11 birtokot, 15874 kat. hold terjedelemben hagyott teljesen tehermentesen örökösire. Ezekon kívül: Kolozsvárt és még három erdélyi városban több belsőséget és házat, készpénzt és ingó vagyont, melyeknek összege nemcsak ma, de abban az időben is — több millióra volt tehető.

És — ugyancsak néhai Tóth Zsiga bátyánk szerint — ezen nagy vagyonnak legalább felét ő szerezte a maga emberségével, eszével és szorgalmával.

Mert Mikó Imre nemcsak prédikálta, hogy a magyar földet meg kell tartani magyar kezben, de meg is tartotta, meg is toldotta.

Senki szebben nem irt a magyar föld szeretetéről, mint ő és senki nem tárta fel szívhez szólóbban annak a veszélyeit, hogyha Erdély földjét a magyarság kezéből kicsuszni engedjük.

Az 1861-ben irt „I r á n y e s z m é k“ című könyvéből álljanak itt tanulságul az elégszer nem recitálható következő fejtegetések és intelmek;

„Anthacusról azt tartja a rege, hogy ellenének a földről fel kellett emelnie, ha őt legyőzni akarta, mert míg lábai a földet érinték, legyőzhetetlen volt. Ily erőadó föld ránk nézve a történeti alapok. S a legelső épen maga a hazai föld. Egy nép akkor lesz önálló nemzetcsaláddá, midőn maga számára külön földet és hazát szerez, és annak szükséges politikai és közmivelségi intézményeket

adván, egységes állammá teszi s mint ilyet saját nevével nevezi el. A mint azt megsemmisíteni engedi, vagy kezeiből kibocsátja, lassanként gyöngül, létalapja meging, ahhoz való jogcíme erejét elveszti, míg utoljára lenni egészen megszűnik. Ezt nem csak a nemzetek és országok, de a nemzetségek történetei is bizonyítják, bizonyítja legközelebről számunk magyar hírneves nemzetségünk, már ma csak a könyvekben és történetekben élő emlékezete. Terjedelmes birtoku, egykor virágzó nemzetségek gyöngültek és enyésztek el azon okból, hogy birtokaikat eladogatták, vagy elidegenítették engedték.“

„Midőn egy vagy más vagyonos ur birtokait eladja, úgy jó nekem, mintha a magyar haza földabroszából egy-egy szép darabot vágná le; mintha koronánkból még annyi drága követ venne ki és dobná el; úgy nézem, mintha a forrón szeretett hazának ugyanannyi véreért nyitná fel. Sajnálандó haza! Szánandó, sirban nyugvó ősök! Beh méltatlanokra szálla szent örökségtök — annyi munka gyümölcse, oly sok veríték és kiontott vér megérdemelt bére! Ezek rontják meg igazán a hazát; nem gondolják meg, hogy a míg mások nagyszerű szorgalmakkal s évek hosszú során kitarított szorgalommal és nélkülözésekkel szerzik vagyonaikat, ők ahhoz a világon legkönnyebb uton jutottak elődeiktől örökölték s hogy birtokaikkal együtt a köz hazát és saját családjukat illetőleg egyszerű szoros kötelességeket is örökölték, melyeknek teljesíthetése nagy részeit vagyonoságuktól, tehát birtokaik megtartásától és helyes gondozásától van föltételezve. Azt gondolják talán ezek, hogy a birtokszerzésnek hajdani módjai, midőn a mongol, török és tatárdulások, a sajói, mohácsi vénapok puszt-

ditva. A halálesetre szóló rendelkezések után nézünk az élők közötti jogügyletek közül az ingatlanra vonatkozó szerződéseket. Ezek aszerint oszlanak fel, mint a hány a jogcím ingatlanra vonatkozólag szerződést kötni. Ugyanis az ingatlanra vonatkozó szerződéseknél a jogcímet feltétlenül be kell írni az okiratba, mert e nélkül a szerződést a telekkönyvi hatóság nem kebelezi be és így nincsen jogereje. Cím pedig: az adás-vétel, csere és ajándékozás.

Mielőtt a végleges adásvevési szerződést megcsinálná az ember, szoktak ideiglenes szerződést kötni, vagy írásban, vagy szóval. Ez, ha a vétel tárgyára és az árra vonatkozólag feltétlenül megegyeztek a felek, ép oly kötelező mindkét félre, mintha rendes adásvevési szerződést kötöttek volna. Azonban a szerződő felek joga csupán arra irányul, hogy mint más szerződés kiállításáért és annak teljesítéséért beperelhetik egymást, egyik a vételár kifizetéseért, a másik pedig bekebelezésre alkalmas okirat kiállításáért. Ilyen szerződésekhez tanuk sem szükségesek, de az ellenfél tagadásával szemben elesik az ember akkor a bizonyítástól. Ilyen ideiglenes szerződéseknél ki szoktak kötni a felek, kiköthetnek azonban minden szerződésnél is bármikor foglalót, bánatpénzt és kötbért.

A foglalót a szerződés megkötése jeléül, vagy a szerződés biztosítása végett adják. Természetesen, ha a szerződéstől kölcsönösen elállanak a felek, akkor az annak, aki adta, visszaadatik. Ha a szerződés nem teljesítettik, más megállapodás hiányában szabályul szolgál az, akinek

vétkeisége miatt a szerződés nem teljesíthető, az az adott foglalt elveszíti, a kapott foglalt pedig kétszeresen tartozik visszatéríteni. A másik fél azonban nem tartozik a foglalt elvesztésével, illetőleg kétszeresének visszatérítésével megelégedni, hanem követelheti a szerződés teljesítését és amennyiben az a másik fél hibája miatt nem teljesíthető, kárának megtérítését.

(Folyt. köv.)

A kolozsvári gazdasági akadémia tanulmányi kirándulása.

Írta:

Sztankovics János,
gazd. ak. tanár.

I.

A gazdasági akadémia szervezeti szabálya a előírja a III-ad éves hallgatók részére, hogy a minden évben megtartandó tanulmányi kiránduláson részt vegyenek.

Ezen tanulmányi kirándulásoknak célja főképen az, hogy egyrészt a hallgatók a gyakorlatban lássák keresztül az elméleti előadásokban hallottakat, különösen azon tárgyakat, melyek mint gyakorlati tárgyak ismeretesek, mint a milyenek az állattenyésztés, növénytermelés, üzemtan és számvitel, másrészt egyes intenzívebben kezelt, nevesebb és távolabb fekvő gazdaságokat felkeresve eltérő viszonyok által parancsolt gazdálkodás módját és irányát is tanulmányozzák. Az ilyen tanulmányi kirándulások sikere pedig nemcsak a látott gazdaságoknak milyenségétől van feltételezve, hiszen tanulni a negatív eredményekből is lehet, hanem különösen attól, hogy az illető gazdaságok vezető és tisztikarának meg legyen a kellő érzéke és intelligenciája ahhoz, hogy a látottakat a gyakorlatiakkal megokolva kellőképpen meg is magyarázzák.

Ezen kirándulások és ezzel kapcsolatos megbeszélések és magyarázatok a hallgatók kiképzése mellett arra is jók, hogy az illetékes kísérő tanárok a gyakorlati gazdákkal az érintkezést fenntartják és az elméletieknek az adott körülmények közt a gyakorlatban való kivethetőségét vagy ennek ellenkezőjét látva, a későbbi gazdanemzedék kiképzésénél figyelembe vehetik.

Ezeknek az elveknél megfőelőleg volt összeállítva a kolozsvári gazdasági akadémia idei tanulmányi kirándulása, melynek folyamán Békéscsaba, Bánkut, Előszállás és a horvátországi Dolnji—Miholjac községekben fekvő gazdaságok és gazdasági vonatkozású intézmények szolgáltattak tanulmányul.

Az exkurzióban 19 harmadéves hallgató és ezen kívül Stolp Ödön, mint az üzemtani tanszék előadója, dr. Bittera Miklós, mint a növénytermelési tanszékhez beosztott segédtanár vett részt. Az állattenyésztési tanszékét e cikk írója képviselte, ki egyszersmind a kirándulást is vezette.

Békéscsaba. Békéscsabán az állam tulajdonát képező, most bérbeadott selyemfonóda megtekintése volt az első program-pont, ahol mintegy 180 orsóval fonják le a selyemgubóról az értékes selymet, melyet matringokba összeállítva a kellő felülvizsgálat és válogatás után külföldön árusítanak el. A feldolgozandó anyag első sorban is a magyar selyemgubó, mely azonban egész évre kevés, így az üzemi év elején az olaszországi gubót veszik elő.

A központi városi villamos telep megtekintése után Békéscsaba városának tulajdonát képező 160 hold kiterjedésű öntözött rét berendezése képezte tanulmány tárgyát. Ezt a rétet a Körös egyik mellékágából látják el öntöző vízzel, melyet villamos erővel emelnek ki. Ezen rét megelőzőleg teljesen hasznavehetetlen volt, mert annyira szikes, legfeljebb tavaszszal lehetett rövid időn át legeltetni; az

titásai csaknem mérföldekre üressé tették az országot, lakatlanokká annak határait, ismét előkerülnek. Uratlan birtok sincs többé a hazában s a mit ma két kéz és egy fő embereg uton szerezhet, nem megy milliókra, mértföldnyi birtokterjedeleme. Ezért jönnek kétszeres beszámítás alá azok, kiknek a sors sokat adott, hogy azzal sok jót tehessenek s ők azt gondatlanul elpazarolják.

Ha a lefolyt idők ős korára visszatérintek, egy szikrái sem irtózóan célszerűnek és bölcsnek vallani őseink amaz intézményeit, melyek szerint magyar vérről szerzett földet azoknak, kiknek a közös szerzésben vagy megtartásban vérek nem omlott, eladni nem lehetett.* Ez akkor, a végre, hogy a magyar nemzet Pannonföldön meggyökerezék és magának hazát alkosson, feltétlenül szükséges volt. De másfelől távol legyen tőlen, kárhözható szót emelni nemzetünk azon szintűgy bölcs, igazságos és nagylelkű tette ellen is, hogy a kizáró birtoklási jogot a mult tized végén ön jószántából, a nemzeti erő sokszorozása s nagyobb jólét eszközlése végett, e haza minden lakóira kiterjesztette: ezzel a kor szabadabb szellemének, vele egy hazáju és sorsu testvéreinek s magában a szabad földműves népben egy a korábbinál sokkal szélesebb körre terjedt miveltség igényeinek tartozott. De igen is panaszt emelek azon könnyelmű felfogás ellen, mely szerint birtokosaink egyrésze földbirtokát szerfölött kevésre becsüli, mostoha módon kezelte s nem egy ide- s tova egészen elvesztegeti. Hogy

ma már törvény gátoljon egy vagy más népfajt a birtokszerzésben, annak kívánása szűkeblőség, ilyesmi távol van tőlem; de hogy a magyar földbirtokost a hazaszeretet fájhűség és nemzeti kegyelet erkölcsi törvénye a birtokvesztegetéstől eltartóztassa, joggal kívánható.

S ne tudnák-e mi ez ellen sem együtt, sem külön semmit tenni? Ne bírna-e a magyar értelmiség erkölcsi ereje és tekintélye ez árnak bárcsak egy szalmaszálacskaát gátul vetni? A mint a magyar törvényhozás két nagy időben meg tudta tenni, a mivel annyi parancsoló érdekeknek tartozott s a mi a nemzetet válságos bajok után még válságosabb eseményektől mentette meg: ugy mi a mostani időben, midőn mindenki átlátja, hogy csak a földbirtoknak kezeink közt tulnyomó kiterjedésben megtartása tartja meg a magyar hazát továbbra is a magyarnak — ugyan, kérdelek birtokostársaim: most nem lennének-e képesek a mentő csónakot megtalálni s ha igen, nem lenne-e elég lelki erőnk és életösztönünk, annak evező lapátját önmegmentésünk végett kezeinkbe ragadni? Nem tudnánk-e véghez vinni, hogy a bennünk levő erkölcsi erő és nemzeti életrealóság által magunkat az eleséstől megóvjuk?

Minden egyedül attól függ; van-e még bennünk őseink nemes véréből még egy csep, azon vérből, mely e hon megszerzésekor pataként omlott s mely azt eddig megvédni bírta? Azon vérből, mely irtóznunk ösztönöz azon állapottól, hogy valaha szolganéppé aljasodjunk, hogy mint koldus és sehonnai, mások ajtajáról, alamizsnából éljünk? Ha van, akkor birtokainkat nem vesztegetjük el; ha pedig nincs, urbérkárpolitikai papiraink ma-holnap hol fél, hol kétharmadrész értékben

elkelnek, a magyar föld kapzsira hanyatása folyton tartand s így sirunkat önmagunk megásván, lassu nemzeti sorvadás fog minket betemetni.

A magyar földbirtokos — a nagyobb számot véve — magasb polgári és katonai hivatalok jövedelmeiből, miket most nem visel, tudománya után, mit kereset tárgyává tenni kevés kivétellel áttal, ipar kereskedés és üzletekből, mik ismét szokatlanok közöttünk, nem gyarapítja vagyont, jószáguk bérén kívül kevesen vesznek egy-két nemesb üzletből némi hasznot s ez is kevesebb, mint amennyire szüksége van, mert természetnyének ára csekély, az adó pedig kiváltképen nyomasztólag hat a földbirtokra: ő tehát birtokot nem szerez, sőt sok közülök folyvást adogatja el, vagy váltóadoságokkal terheli... A mint Saturnusról mondja a pogány hitrege, hogy fiait megette: a mi magyarjaink jelene is elnyeli a jövődőt, az apák, a fiuk és unokák jóllét-alapját aláássák. A birtokeladás hon-szerte szüntelenül foly s a vásárlók háromnegyede magyar kézből ki s nem azokba viszi a magyar földet, Ez idővel egy nagy statistico-politikai liquidációt von maga után: kimutatandják vagyoinkat és terheinket — mert hiszen az erőviszonyt az érdekelték most is igen jól tudják — s ha az utolsó nagyobb lesz az elsőnél s a magyarság földbirtokterülete kisebb a többi népek birtokösszegénél, megingott-e lábunk alatt a föld, nem felemelt Anthacussá lett-e nemzetünk, nem történeti alapjaink legbiztosabbika porlott-e szét? Hazámfiak! ne sietessük e baljóslatu idők bekövetkezését!"

(Folyt. köv.)

* Ime, a kívánatos magyar nemzeti birtokpolitika egyik sarkitétele! Az ezután következők nem romlják le ennek a kijelentésnek súlyát Mikó óta annyit romlott az állapot, hogy ma — ha élne — ő is visszatérne ennek az elvnek az újra való felelevenítéséhez.

öntözés folytán a szikso kimosása által ma négyszer, ötször kaszálható s a múlt, 1912 évben 21.000 korona nyers bevétel és 13.000 korona tiszta jövedelmet hajtott a városnak, mely azt 56.000 koronával telkesítette és a melynek a városhoz közel eső része ma kitünően használatik konyhakerti vetemények termelésére is.

A m. kir. földmivésiskola gazdasága és a mintaszerűen tiszta belső major és istállók bemutatása következett ezután, a hol az igen szép és gümőkormentes simmenthali kitünően tejelő tehénállomány, ló- és sertésenyésztés bemutatása mellett a keresztülvitt keltős termelésről és ennek eredményéről, nem különben a különféle dohánytermelési kísérletekről, különféle rendszerű dohánypajtákáról, a méhlegelők ről voltak érdekes felvilágosító magyarázatok.

Bánkut. Az ő fensége József kir. főherceg tulajdonát képező bánkuti uradalom 6033 hold terjedelmű, melyből 5483 hold gazdasági művelés alatt áll, a többi rész belsőség, remis, utak és hasznavehetetlen terület.

A szántóföldi részből csak 3694 hold lesz házilag művelve, míg a többi a szomszédos telepés községeknek van bérbeadva, amit a népvizonyok indokolnak meg.

Az uradalomban a fősúly a kalászosok termesztésére van fektetve, amennyiben 43.7%-ban termesztik ezen növényeket és pedig főleg búzát, közel 1000 holdon. Kapásnövények 34.6% területen művelnek, ezek közül a híres bánkuti tengeri 450 holdat, a dohány 260 holdat foglal el. Cirkot is termelnek 60 holdon. Pílangós növényeknek a terület 3.2%-a, takarmány növényeknek (lucerna és csalamádé) 19.5%-a jut.

Vetésforgót nem használnak, hanem szabad gazdálkodást üznek, azon növényeket természetén leginkább, amelyeknek értékesítését a piaci és egyéb viszonyok leginkább megindokolják.

10 évi átlag termés volt:

buzából	10.81 q.
rozsból	9.86 q.
kétszeresből	11.56 q.
árpából	14.01 q.
zabból	11.26 q.
tengeriből	22.24 q.
cukorrépból	189.64 q.
dohányból	9.61 q.
cukorrépmagból	12.24 q.

Egy kat. holdnak tiszta jövedelme 10 évi átlagban 57.68 korona.

(Folyt. köv.)

A lefejő tehenészetéről.

Kedvező értékesítési viszonyok közt nagy városok, ipartelepek közelében az állattenyésztés egyik legjövödelmezőbb ága a lefejő tehenészet. De nemcsak a legjövödelmezőbb, hanem a legegyszerűbb is. A tejnek nagy mennyiségben való nyérése, helyes higiénikus kezelése és pontos szállítása okoznak csak gondot a lefejő gazdának. A tehenészetben fekvő tőke pedig gyorsan forgatható, a bevételek he-

tenként vagy hónaponként folynak be. Ezen tagadhatatlan előnyök érvényesülésére azonban két feltételre van szükség: magas tejárakra és fölöttén kedvező alkalomra, hogy a jó tejelő egyedeket olcsón szerezhessük be.

A tehenek beszerzésénél a gazdának legelső sorban az állatok korát kell figyelembe venni, mint olyan tényezőt, mely az egyes egyedeknél a tejhozamot leginkább befolyásolja. A tejhozam az 5-6-ik laktációig folytonosan emelkedik. Ettől kezdve fokozatosan bár, de hanyatlík, eleinte csak lassan, csak később rohamos a tejtermelés apadása. A tej száraz anyagának növekedése lépést tart a tejhozam emelkedésével és ezt az apadásban is követi. Száraz anyagban tehát akkor leggazdagabb a tej, mikor a tejelés elérte tetőfokát.

A zsirtartalom is a tejhozammal, illetve száraz anyaggal együtt emelkedik, de ez az emelkedés a legtöbb esetben még azután is tart, mikor már a száraz anyag apadófélben van. Csak a 7-ik laktáció beálltával észlelhető a tej zsírjának mennyiségbeli apadása. Leghelyesebb tehát a lefejő tehenészetek részére olyan teheneket összevásárolni, melyeknél az 5-6-ik laktáció veszi épen kezdetét.

Az ilyen állatok közül is azokat válogassuk ki, melyek decemberben vagy januárban ellenek le. A decemberben vagy januárban leelő tehenek adják a legtöbb és legzsírdusabb tejet. A zöldtakarmányozásig alig csökken valamit a tejhozamuk, majd nem az egész nyáron át egyenletesen tejelnek és csak a nyári takarmányozás vége felé apad lassan, fokozatosan a termelés, úgy, hogy mire a téli takarmányozás kezdetét veszi, már elapasztottak. Az ilyen tehenek takarmányozása sokkal kevesebbe kerül, mint a nyáron vagy ősszel borjazóké. Ezek egész télen sok és drága abraktakarmányt fogyasztanak, míg amazok az olcsó zöld takarmánnyal termelik a sok tejet.

A tejelés leginkább egyéni tulajdonság: a lefejő tehenészetbe akármilyen fajtaelegy alkalmas és helyén való, ha az jó tejelő. Azonban a tisztavérű állat, ha nagy tejelő képességre valló formái mellett bő tejelő családból való származása törzskönyvileg kimutatható, talán mégis több garanciát nyújt, mint az olyan, melynek megítélésénél pusztán és kizárólag a külsőre vagyunk utalva. És azt hiszem, hogy ott, hol nagyszabásu a tehenészet, a sok fogyasztó igen magas áron veszi a tejet és a teheneket bőven takarmányozhatjuk, talán ki is fizetné magát a tisztavérű állatok beszerzése.

A súlyt tekintve, legalkalmasabbak a 400-500 kg.-os tehenek. Az ilyen állatok értékesítik a takarmányt aránylag a legjobban. És emellett kevés takarmánnyal javíthatók fel annyira, hogy jó áron lehessen őket a mészárosnak eladni.

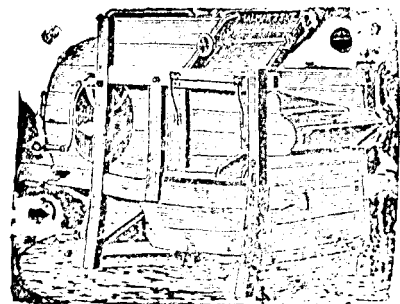
Talán sehol sem oly nagy a tuberkulózis veszedelme, mint éppen a lefejő tehenészetekben. Hisz ide a legkülönbözőbb tehenészetekből kerülnek együvé a különféle állatok. Üzemünk életbevágó érdeke, hogy az egészségügyi követelményeknek

elég legyen téve. Ha lehet, hajtsuk a teheneket valami közeli legelőre, vagy legalább is a kifutóba. A tehenek egészsége, nem kevésbé a tiszta tej nyérése egyaránt megköveteli a tágas, szellős istállót, de ennek légvonal mentesnek kell lennie. A légvonalos istállóban nagyon könnyen szereznek a tehenek tüdőgyuladást, mi- pedig a termelés rovására megy.

Olyan vidéken, hol az értékes állatoknak, illetve a jó tejelő egyedeknek beszerzése különös nehézségbe ütközik, a lefejő tehenészet az állattenyésztésre nagy veszedelmel jelent. A kisgazdák értékes tehenüket pénzsükségből jó áron a lefejő tehenészetnek adják el és helyettük olcsóbb pénzért vásárolnak értéktelenebb tenyészanyagot, ami csakhamar a mészáros kezére kerül. Ilyenformán éppen a legértékesebb tehenek vesznek el a tenyésztésre nézve. A tenyésztés általános érdekének, de talán a lefejő tehenészetek jövödelmezőségének szempontjából is ajánlatos lenne, ha a lefejő tehenészetekkel tenyésztéssel kombinálva úgy rendeznénk be, hogy a már lefejt és kiselejtezésre szánt tehenek közül a legjobbakat tenyésztésbe vennénk és a tőlük származó, saját nevelésű üszőkkel pótolnánk a mustra anyagot. Ilyen eljárással nem csak azt érjük el, hogy a kiváló egyedek nem utódok nélkül kerülnek a vágóhidra, azaz a jó tejelőket a tenyésztés számára megmentjük, hanem eredménye lesz ennek egyszersmind az is, hogy az állatok adás-vételével járó sok csalódástól részben megmenekülve, a kockázat csökken, a jövödelmünk is biztosabb lesz. Sőt, a jövödelem előreláthatólag gyarapodni is fog, a legjobb tejelők utódai is jó takarmányértékesítők lévén, kevesebb abrakra lesz szükség.

Még kedvezőtlen tehen beszerzési viszonyok közt sem vagyunk azonban rákényszerítve arra, hogy magában a lefejő tehenészetben bajlódjunk tenyésztéssel, illetve borjuneveléssel. Ha nagyobb gazdaságról van szó, úgy a lefejő tehenészet a selejtezésre szánt, vagyis a már mértéken alul tejelő egyedeket tovább szaporításra olyan kerületnek adja át, hol a tejértékesítésre a viszonyok kedvezőtlenek, ellenben tenyészteni még jövödelmellel lehet. Nem minden gazda van ily kedvező helyzetben, de kevés kivétellel mindegyiknek nyílik alkalom arra, hogy a rossz tejértékesítő viszonyok közt gazdálkodó tenyésztőknek a lefejt teheneket eladják. Ha talán alacsonyabb áron is kel így el a jószág, mintha azt vágóhidra adtuk volna el, károsodásunk csak látszólagos. A jó tehenet megmentjük a tenyésztésnek, teremtünk magunknak egy megbízható bevásárlási forrást, hova bármikor fordulhatunk jó fejősökért. Sőt érdemes lenne a tenyésztőkkel a mestra tehenek megvételéről és utódaik visszavásárlásáról szóló egyezséget kötni.

Ott, hol az imént említett eljárás nem lenne keresztülvihető, avagy alacsonyabbak a tejárak, de egyébként a lefejő tehenészet feltételei adva vannak, ez a gazdálkodási mód úgy lesz a legjövödelmezőbb, ha a lefejt tehenek után magunk

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek !!

Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden következményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzőket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

neveljük az utódokat. Vállalkozásunk ebben az esetben sikerre csak úgy vezet, ha nagy gondnal és körültekintéssel választottuk meg a tenyészbikát. Tenyésztésre csak olyan apaállatot használjunk, mely bőven tejelő családból származik, jó és gyors növekedésű termékeny elődökkel bírt. Termékenység és zavartalan fejlődés szorosabban függnek össze egymással, mint azt hinnénk. A jól fejlődött állat szervezete teljesen egészséges, az egészséges szervezet pedig előfeltétele a normális termékenységnek.

A tehének kiválasztása is fontos, de a bika kiválasztásának elébe nem helyezhető. Itt hasonló szigorral és hasonló elvek alapján történjen a válogatás, mint a bikáknál. Csak bő tejelő, termékeny és egészséges szervezetű állatok legjobb utódait vegyük tenyésztésbe.

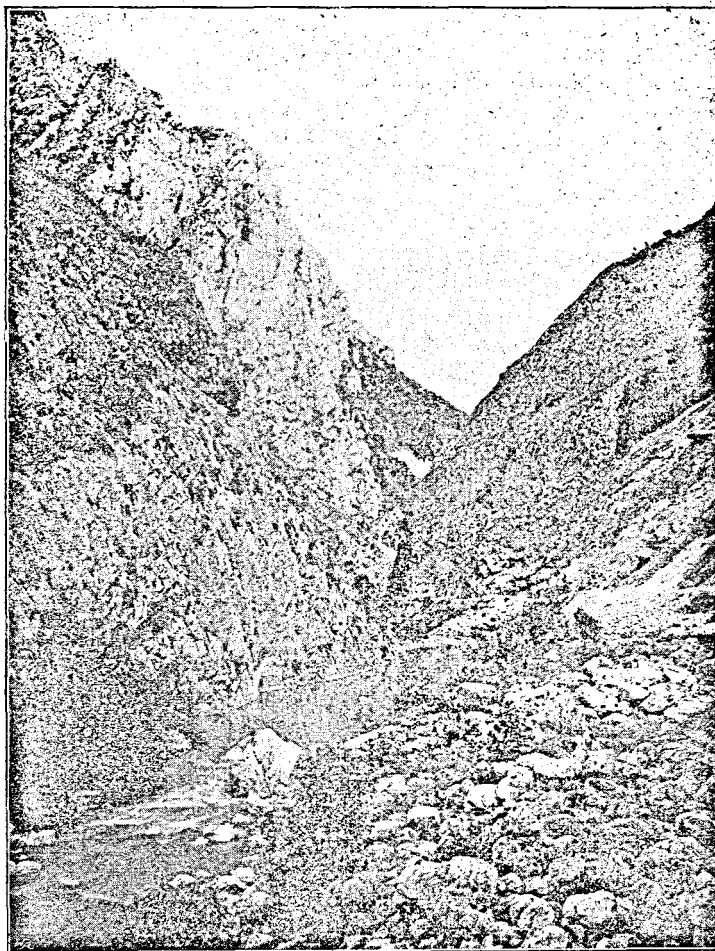
Adott körülmények közt a lefejtő tehenészet a nagy üzem kereteibe mindig beilleszthető. A kiscgazdának azonban ajánlatosabb, ha csak a tenyésztés mellett marad meg, itt biztos és szép siker kecsegteti. Eppen, mivel saját vagy családja munkaerejét értékesíti az állatok körül, több gondnal ápolhatja és nevelheti a jószágot, mint akár hány nagy uradalom.
Bauer Ervin.

Kirándulás a tordai hasadékhöz.

Az őszi kolozsvári nagy gazdanapok alkalmával, mint már több ízben is közöltük, kirándulások fognak rendeztetni a Kolozsvárhoz közelebb fekvő erdélyi természeti szépségek megtekintése céljából. A kirándulások egyike a marosujvári gyönyörű sóbányákhoz és a világhírű tordai hasadékhöz fog vezetni. A multkor röviden ismertettük Marosujvart, most a tordai hasadékról közlünk rövid ismerttetést.

A Kolozsvár-brassói fővonalon utazót, amikor a vonat az Aranyos völgyébe ér, jobboldalra tekintve kellemesen lepi meg a tordai hasadék látképe és mintegy hívogatja az utast egy kirándulásra. A tordai hasadék az Aranyos folyó balpartján elterülő és szőlőhegyektől koszoruzott völgyben, Torda várostól mintegy 8 km. távolságra fekszik. E természeti ritkasághoz számos rege és történelmi monda fűződik, melyek leginkább Szent-László király személye körül forognak. A legenda szerint a hasadék azért keletkezett, hogy a nagy királyt a pogány kunok ne üldözhesék. Torda város cimere is a hasadékot átugrató szent királyt ábrázolja. A hasadékban sok apró, kerek, pénz alakú csigákó van, amelyet a nép Szent-László pénznek nevez. A legenda szerint a nagy király üldöztetése közben szórta azokat el, hogy üldözőit a pénz szedegetésével feltartóztathassa és ő annál biztosabban menekülhessen. A néphit szerint a szétszórt pénz változott kővé. A Szent László pénznek igen sok szorgalmas gyűjtője van ma is. A kirándulót a hasadékban minden lépten változó függélyes sziklafalak, tornyok, kapuk és vadul szakgatott szirtok tömkelegje fogadja. Nincs

az az elfásult lélek amelyikre e nagyszerű természeti ritkaság megbüvölőleg nem hatna. Más-különbén a tudósok megállapítása szerint az egész hasadék hajdan egy nagy barlang volt és annak beomlásából keletkezett. Az egész hasadék kényelmesen bejárható, mert az Erdélyi Kárpát Egyesület és Torda-Aranyos vármegye kényelmes turista utakat készített. A hasadékban két nagyobb barlang is van, amelyek a régi háborus időben a környék menedékhelyei valának és ezért szájuk annak idején erődítésekkel is felszereltettek. A hasadékon át folyik a Hessedát vize, amely nagy esőzések alkalmával hatalmas kőkoloncokat görget maga előtt. A sziklahasadék hozzáférhetetlen meredek falain tenyészik a tisztának néhány példánya és egyéb növényzete is igen érdekes a hasadéknak, amiért a külföldi botanikusok is gyakran fölkeresik. A tordai hasadéki barlangokban végzett ásatásokból kétségtelen megállapítást nyert, hogy e nagyszerű helyen az őskori ember is menedéket talált. — A kirándulásokra az Erdélyi Kárpát Egyesületnél lehet jelentkezni, (Kolozsvár, Mátyás király-u. 3.)

Tordai hasadéki részlet.

Libahizlalás Miklósváron.

Kevesen tudják, hogy Erdővidék összes községei nem szállítanak annyi hizott libát Brassóba, mint a miklósváriak s nem tulozunk, ha azt állítjuk, hogy nagyrészen e kis község lakói látják el Brassót hizott libával.

Van annak legalább is 30 esztendeje, hogy itt rájöttek arra, hogy a baromfi-, különösen a libahizlalás jelentékeny jövedelmet hozó mellékfoglalkozása lehet az oly népnek, mely kevés földbirtokkal rendelkezik. Annyira is beleszoktak e foglalkozásba, — bár nem kis fáradtsággal jár, — hogy sokan nem is tudnának elleni nélküle. Brassó mindig oly jó piacnak mutatkozott s e tekintetben a kereslet oly nagy, hogy nem is győznek oda eleget szállítani, pedig az évi szállitmány felülhaladja a 30.000 darabot. Vannak családok, hol az év minden szakában állandóan foglalkoznak a hizlalással s hogy rideg libára tehessenek szert, összejárják Udvarhely-, Nagy- és Kisküküllő-, Csik-, sőt Marostordamegyét is s százával szállítják az élelmes fuvarosok a libákat Miklósvárra, hol pár óra alatt az összes szállitmány a legutolsó darabig elkél. Már midőn a kis pipék kibujnak a tojásból, jóformán meg sem száradnak, képesek azokat darabonként egy korona árban megvásárolni. A rideg libákat leginkább aratás után 3-4 korona árban vásárolják. A zsirnak való libát négy hétig szokták tömni, három hétig naponta háromszor, míg a negyedik héten naponta csak kétszer. Ezen idő alatt minden liba el-

fogyaszt 20 liter kukoricát. A pecsenyének szánt libát két hét alatt 10 liter kukoricával hizlalják ki. A puhított kukorica közé rendszeren kevés zsirt is szoktak tenni, hogy sikamlósabb legyen. Sokan tápporral is tettek kísérletet, de mivel ez nem járt kedvező eredménnyel, felhagytak vele. A hizott libák szállítása erre alkalmas ketrecekben tengelyen történik Brassóig s páronkint, különösen az izraelita lakosság 24 korona árban is megvásárolja, de 18 koronán alul nem kapnak azokért. Átlagosan számítva, aki husz libát állandóan hizlal, naponta legalább is egy korona mellékkeresetre tesz szert, mi kivált téli időben, midőn a szegény embernek egyéb keresete nincs, nem megvetendő jövedelem. Nem jelentéktelen dolog az sem, hogy mivel a sok liba nagy mennyiségű kukoricát fogyaszt el, egyes fuvarosok, kik állandóan Brassóból szállítják a kukoricát, tisztességes keresethez jutnak.

Bár nem mondható Miklósvár község lakosságáról, hogy jó módban él, mégis sok családon látszik, hogy e mellékfoglalkozás szorgalmas üzésével anyagilag előbbre haladt, mivel egyszerű napszámos emberek ez uton lakóházat és igavonó állatokat szerezhettek maguknak. Látva ezt, de különösen a hizlalás körül végzett ügyességet, szorgalmas, kitaró munkát, önkénytelenül arra kell gondolnunk, hogy a népet e foglalkozás üzésében elősegítsük, támogassuk, hogy még nagyobb eredményt tudjon elérni. Ez csak úgy volna lehetséges, ha az illetők megfelelő tenyészanyaghoz jutnának s helyben tudnák a sovány libák nagy részét megvásárolni. E tekintetben az állam támogatása elkerülhetetlen, mi nem is járna nagy áldozattal, hogy itt, hol erre komoly munkakedv mutatkozik a szokásos

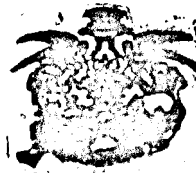
Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utócai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olesó árban található. — Minden fajtaú és nagyságu szalon, ebédlo és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai ünnökölő ablak-rolletták egyediűl
főraktára.

kedvezményes árban tovább tenyésztés céljából emdeni libák osztatnának ki s a lakosság pedig ösztönöztetnék arra, hogy alkalmas libalegelőt szerezzen, miáltal nemcsak a hizlalás, hanem a tenyésztésből eredő haszon is jelentékenyen emelné a nép jó-édelmét. Régebben az ily dologra nem kellett nagyobb figyelmet fordítani ment az magától is, de ma, — a viszonyok nagymérvű változásával — itt is szükségesnek mutatkozik a tervszerű irányítás és vezetés. Melegen ajánlom ezen ügyet az intéző körök szíves figyelmébe.

Török Albert.

IRODALMI SZEMLE.

Allategészségügyi évkönyv.

Most jelent meg a földmivvelésügyi miniszter kiadásában az Allategészségügyi Évkönyv 1908. és 1909. évi XXII. és XXIII. évfolyama és szerkesztőségünknek is most küldötték meg ezt a két 170—170 oldalra terjedő tartalmas jelentést. Az évkönyv XXIII. évfolyamában foglaltak szerint az 1909. évben, az 1888. évi évi VII. t.-c. 24. §-a és ennek alapján kiadott miniszteri rendeletek értelmében, a hivatalból kimutatandó ragadós állatbetegségek voltak: a keleti marhavész, a lépfene, a veszettség, a takonykór, a ragadós száj- és körömfájás, a ragadós tüdőlob, a juhhimlő, a tenyész bénaság, az ivarszerveken keletkező hólyagos kiütés, a rühkór, a sertésorbánc, a bivalyvész, sertésvész és sertéskolera. Ezen kívül hatósági intézkedés tárgya volt az 1909. év folyamán a sercegő üszök, a baromfikolera, a tyukpestis és a tőgygümőkór.

Ezen betegségek közül az év folyamán a keleti marhavész, a ragadós tüdőlob és a tenyészbénaság nem fordult elő.

A többi betegség közül, az előző 1908. évhez viszonyítva, kevesebb esetben fordult elő a lépfene, a takonykór, a ragadós száj- és körömfájás, az ivarszervi hólyagos kiütés, a rühkór, a sertésorbánc s a sertésvész és sertéskolera.

A lépfene az 1909. év folyamán 7416 esetben állapított meg; a megbetegedések száma az előző évihez viszonyítva 124-el kevesebb volt. A legtöbb eset Erdélyben, Hunyad vármegyében fordult elő.

A veszettség az 1909. évben több állaton állapított meg, mint az előző évben. Legtöbb veszettségi eset Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Bihar és Szabolcs vármegyékben fordult elő.

A takonykór az 1909. év folyamán kisebb területen és kevesebb számban fordult elő, mint az 1908. évben. A betegség 396 esetben állapított meg az előző évi 450 esettel szemben. Az egész éven át 23 vármegye volt mentes ettől a betegségtől, 4 vármegyében pedig csak 1—1 eset fordult elő.

A ragadós száj- és körömfájás az 1909. év folyamán jóval kisebb területen és sokkal kevesebb esetben fordult elő, mint az 1908. évben. A betegség szeptember végén egészen megszűnt s az egész ország szeptember végétől az év végéig mentes maradt ettől a betegségtől. A betegség az év folyamán mindössze hat vármegyében (az 1908. évben 22 vármegyében) fordult elő.

A ragadós tüdőlob gyanuja miatt az év folyamán 7 szarvasmarha vágatott le, de boncoláskor egy esetben sem állapított meg a ragadós tüdőlob. A betegség gyanuja miatt hatósági rendeletre leült ezen 7 szarvasmarháért 829 K kártalanítás utalványoztatott az államkincstárból.

Juhhimlővel az 1909. évben 54 községgel több volt fertőzve, mint az 1908.

évben. Ez a betegség az 1909. évben is legerősebben a Királyhágón innen fekvő vármegyékben volt elterjedve.

Az ivarszerveken keletkező hólyagos kiütés az 1909. év folyamán kisebb területein és kevesebb esetben fordult elő, mint az előző évben. A betegség mindössze 960 esetben állapított meg az előző évi 1141 esettel szemben.

A rühkór az 1909. évben kisebb területen, lovakon és juhokon is kevesebb esetben fordult elő, mint az 1908. évben. A betegség a lovak között a Tisza balpartján, a Királyhágón túl, a juhok között pedig a Duna balpartján és a Tisza jobbpartján volt a leggyakoribb.

A sertésorbánc az 1909. évben az előző évhez viszonyítva nagyobb területen, de kisebb számban fordult elő. A megbetegedések száma 5387-tel, az elhullások és leölések száma pedig 2265-tel volt kevesebb, mint az 1908. évben.

A sertésvész és sertéskolera az 1909. évben kisebb területen és kevesebb számban fordult elő; ugyanis az 1908. évhez viszonyítva a fertőzött községek száma 168-al, a megbetegedett sertések száma pedig 14131-el volt kevesebb. A legerősebben volt elterjedve a sertésvész a Tisza balpartján és a Duna jobbpartján.

A bivalyvész az 1909. évben nagyobb számban fordult elő, mint az előző évben. Megállapított ez a betegség 257 esetben, az előző évi 98 esettel szemben. A betegség tulnyomóan az erdélyi vármegyékben jelentkezett.

A közbágyhidak száma az 1909. évben 117-tel több volt, mint az 1908. évben. Az 1909. év folyamán 201 új közbágyhid épült.

A közfogyasztásra levágott állatok száma az 1909. évben a malacok kivételével emelkedett; ez az emelkedés első sorban szarvasmarháknál, azután borjúknál és sertéseknél volt a legnagyobb.

Az állatforgalmat illetőleg: a szarvasmarha kivitele emelkedett; a behozatal pedig csökkent; a sertés kivitel jelentékenyen emelkedett, a behozatal pedig csökkent; a juhok és kecskék kivitele és behozatala is csökkent; a lovak kivitele emelkedett, behozatala pedig csökkent.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Ritter Gusztáv bucsuztatása, nyugalomba vonulása alkalmából. Ritter Gusztáv, a kolozsvári gazdasági akadémiának érdemes főkértésze I. évi június 1-én — mint már korábban is irtuk — 44 évi szolgálat után nyugalomba vonult. A kolozsvári gazdasági akadémia tanári kara június hó 28-án bucsuzott el az akadémia nesztorától és ez alkalmából szép emléktárgyat nyújtott át neki. Az emléktárgy egy diszes album volt, amely az akadémia kertészeti telepeinek, mint Ritter alkotásainak egyes részleteit szép felvételekben megörökítette. Az album külső tokját ezüstből vert tölgyfaág díszíti, melynek egyes leveleibe a tanári kar egyes tagjainak aláírásai bele vannak vésvé. Ezt az emlékalbumot dr. Péter Béla, a gazdasági akadémia igazgatója szép beszéd kíséretében nyújtotta át Ritter Gusztávnak. Beszédében többek között ezeket mondta:

Felvonult a Főkertész ur előtt a tanári testület abból az alkalmából, hogy véglegesen kilépett az aktív szolgálatból. Ez a testület, mint egy lánc áll itt Ön előtt, amelynek egyik értékes szeme Ön volt. Ma egyik összetartó láncszeme e testületnek kikapcsolódik és mi azért jöttünk ide, hogy Főkertész urat biztosítsuk további ragaszkodásunkról és barátságunkról. Főkertész ur 11 év alatt kiváló szolgálatot tett ugy ennek az intézménynek,

melynek szolgálatában mi állunk, valamint hazánk kertészete ügyének. Alkotásainak egész hosszú sorozata dicséreti kiváló munkásságát. Annak idején amikor a Főkertész ur ide került, oda állították egy mocsaras rét elé, amelyen fauszlatás folyt és azt mondták, hogy csináljon ebből tanintézeti főkertet s úgy megoldotta ezt a feladatot, hogy az a kert mintaképe lett a hazai gazd. szakoktatás kertészeteinek. Oda állították Főkertész urat később egy kopár domb elé, hogy varázsolja ide a tanintézeti belsőséget, dendrológiai és botanikus kertet s fényesen megoldotta azt a kérdést is. Minden fa, amit ide ültetett egy-egy emlékoszlop gyanánt áll itt, amely évtizedeken és évszázadokon át hirdetni fogja szakavatott munkásságát; hirdetni fogja a Ritter Gusztáv nevét. Ezt a dombot később elnevezték «Királydombnak». A királyi koronáját Ön tette fel e dombnak.

Azután oda állították Főkertész urat egy nagyon elhagyott hegy-völgyes, zegzugos területre s ebből akadémiai kertet csinált. Mindezeket az alkotásait mi megörökítettük képekben és átadjuk Önnek, hogy nyugalomában élvezhesse életpályájának reminiscenciáit.

Keretül pedig e képekhez választottuk az Ön volt hazájának nemzeti fáját, a germánok fáját, a tölgyfát. Az Ön volt nemzetének a fájáról téptünk le egy galyat s azzal megkoszorúzzuk ma az Ön homlokát. E tölgyfa ág leveleibe örök emlékül belevestük kezünk írását. Ha elolvassa a neveket, hadd érezze ekkor volt kartársainak meleg kézszóritását. Őrizze meg ez emléket, tartsa volt kartársait jó emlékekben, szívébe pedig vésse bele mindnyájunk meleg barátságát.

Ritter Gusztáv mélyen meghatva mondott köszönetet a nem várt ovációért s a kedves emlékéért. A tanári kar által kifejezett meleg szeretet nyilvánításhoz csatlakozik hálás tanítványainak egész serege, kik mindenkor szívesen gondolnak vissza egykori tanárukra.

Ritter Gusztáv 1846-ban született Plagniban Németországnak Rheim-Hessen provinciájában. Alapos kertészeti szakképzettsége után, melyet Rentlingenben, a híres Lucas oktatása mellett nyert, a hatvanas évek végén Mezőnagycsányba került Tisza László birtokára kertésznek. Innen csalta el néhai Kodolányi Antal 1869-ben az éppen szervezés alatt álló Kolozsmonostori gazdasági tanintézethez. Ritter itt is maradt. Megtanult magyarul, elnyerte a magyar honpolgárságot és itt működött folyton nyugdíjaztatásáig. Ritter Gusztáv ezalatt sokat alkotott. A kolozsvári gazdasági akadémia különböző kertjeinek berendezése, a fásítások, udvarrendezések stb. mind az ő szakavatott működésének az eredményei. Ritter Gusztáv mint pomológus elsőrendű szakembere ez országnak s azért mindenféle igénybevették az ő tudását. Felsőbb helyről több ízben részesült kitüntetésben. 1885-ben az országos kiállítás alkalmából a koronás aranyéremkereszttel tüntette ki Ő Felsőge és 1909-ben, 40 évi szolgálatának betöltésekor köszönetet és elismerést fejezett ki neki az akkori földmivvelésügyi miniszter.

Ritter Gusztáv nyugdíjazása után is köztünk marad, itt Kolozsvárt telepedett le és reméljük, hogy hazánk kertészeti ügyének továbbra is lelkes munkása lesz. A híven teljesített kötelesség után hosszú nyugodalmas életet és boldogságot kívánunk neki!

— Kiállításaink és az országos földbirtokpolitikai nagygyűlés iránt nemcsak Erdélyben, de az anyaországban is már általános és szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul

meg. Naponta több érdeklődő megkeresés érkezik az ország legkülönbözőbb részeiből. Többek között: Békés, Borsod, Heves, Pest, stb. vármegyékéből jöttek utóbb megkeresések. A kiállítás iránt is egyre jobban fokozódik az érdeklődés úgy a gazdák, mint a gépgyárosok körében és a héten már megkezdődött úgy az állat-, mint a gép- és terménykiállításokra a bejelentések sorozata.

— **Árvizek.** A mult hét végén és az e hét elején szünet nélkül szakadó eső Erdély számos vidékén áradásokat okozott. Károkat tettek az áradások a Maros, Kis- és Nagyküküllő és Szamosmenti vidékeken. Legnagyobbak a károk Déva környékén, Hunyad megyében, hol a Maros messze kilépett medrétől. Szilágymegyében a Kraszna áradása a szilágysomlyói villamos műveket öntötte el, míg Kolozs megyében a Szamos a kolozsvári villamos művek egy részét rongálta meg. A melegebb, esőmentes napok beálltával az ártérek a víz a mederbe vonult.

— **A lipicai ló.** A Fogarasmegyei Gazdasági Egyesület országos mozgalmat indított, hogy a fogarasi ménesbirtokon legelő lipicai ménest továbbra is fentartsák. E tárgyban az E. G. E. már korábban elküldte pártoló ferterjesztését és legutóbb a Nógrádmegyei Gazdasági Egyesület tárgyalta a társaságok közül a fogarasi átiratot és tekintettel a lipicai ló kiváló tulajdonságaira, elhatározta, hogy a ménes fentartását szintén fogja kérélni a földművelésügyi minisztertől.

— **Saazi komlójelentés f. hó 1-ről.** A június hó második felében végre beállott esőkkel megszűnt ugyan az eddig uralkodott szárazság, azonban az eső nyomán bekövetkezett hűvös időjárás hátráltatja a komló növény fejlődését, amely különben is egyes vidékeken, sőt egyes telepek szerint oly különböző, hogy ezidőszert teljes tájékozatlanság uralkodik az idej terméskilátások iránt. A saazi piacon a komlóüzlet az elmúlt héten továbbra is élénk irányzatot követett és az árak ismét néhány koronával javultak úgy, hogy kisebb tételekben a saazi komló 170—185 koronát, az idej áru pedig korlátozott forgalom mellett 130—155 koronát ért el, 50 kg.-jával számítva. A hét végén a komlópiac irányzata nyugodt, de szilárd.

— **A kassai gazdagylés naplója.** A Magyar Gazdaszövetség kassai nagygyűlésén elhangzott beszédek, határozati javaslatokat és határozatokat egész terjedelmében a Szövetség folyóirata, a *Magyar Gazdák Szemléje* közli, mely már a napokban megjelent és 1 korona 20 fillérért kapható a szövetségi (IX., Üllői-ut 25., I.) irodában. Közli ezen kívül a főbb beszédek a *Gazdaszövetség* is, melyet 20 fillér portódij beküldése ellenében bárki megkaphat.

— **Az algyógyi székhely földmívelőiskola gazdasági tanulmány útja.** A mult hó 22-én az algyógyi földmívelőiskola 31 tanulója Páll Béla vezetésével meglátogatta tanulmányozás végett Lázár László lapusnyaki mintaszerű gazdaságát. A tanuló ifjúságot meglepte cs. Lázár László gazdasága, szép állatállománya, praktikus beosztásu tehénistállója és különösen az érdekesen összeállított tengeri goré.

— **A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémián** a jövő iskolai tanévre 10 erdélyi alapítványi ösztöndíjas hely lesz betöltve. Az ösztöndíj teljes élelmi ellátás, lakás, fűtés, világítás és orvosi gyógykezelésből áll. Az ösztöndíjat kizárólag erdélyi vagy a volt kapcsolatos részeken származású — gimnáziumi vagy reáliskolai érettségit tett, továbbá valamely kereskedelmi iskolát jeles eredménnyel végzett — ifjak nyerhetik el. A nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter urhoz címzett, bélyegtelen kérvények *julius*

hó 15-ig küldendők be az akadémia igazgatóságához. A kérvényhez melléklendő okmányok: 1. érettségi bizonyítvány, 2. keresztlevel, 3. orvosi bizonyítvány, 4. szegénységi bizonyítvány, melyben a szülők állása, anyagi viszonya, a testvérek száma és kora is kitüntetendő, 5. szülei vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részére az első évben szükséges mintegy 127 korona költséget fedezik s a szükséges ruha és könyvekkel ellátják.

ÖN REUMÁS?

HÁT MIRE VALÓ A
DR. BOROVSZKY-FÉLE
BOROLIN!

GRAND PRIX-VAL KITÜNTETVE!
2762 I.

— **Felvétel a kertészeti tanintézetbe.** Akik a kertészeti tanintézet három éves kertészképző tanfolyamára be akarnak iratkozni, azoknak hat középiskolai osztályt sikeresen be kell végezniök és egy évet kertészeti gyakorlatban kell eltölteniök. A gyakorlat megkezdése, nyilvántartás céljából közzendő a tanintézet igazgatóságával és azt az uradalmi főkertészszel, vagy a helyi hatósággal is igazoltatni kell. A felvételi határidő *augusztus 1-én jár le.* Szülői háznál eltöltött gyakorlatot figyelembe nem vesznek. Figyelmeztet az intézet igazgatósága még arra, hogy testi fogyatkozásban szenvedő, beteges emberek ne vállalkozzanak erre a pályára, mert az erős és munkabíró férfiakat kíván.

— **Rózsaoajtermelés Magyarországon.** A kolozsvári állami gyógynövénytelep a szófiai osztrák-magyar konzulátustól a mult év tavaszán ötven tő bulgáriai olajrózsát kapott, melyet tovább gondozott, ezenkívül Farkas Zsigmond hangácsi katolikus plebános nyolc tő régi centifoliát adott a telepnek. A rózsatelepen tizenkét-féle rózsafajta van képviselve és valamennyivel olajnyerési kísérletek történtek. Az olajrózsákkal eddig végzett kísérletek eléggé biztatók s ezért a telep vezetősége szerint a rózsaoajtermelést nagyobb mértékben kellene kiterjeszteni.

— **Értéktelen külföldi műtrágyát** hozott nálunk megint forgalomba egy pozsonyi kereskedő „Potasche“ műtrágya név alatt, melyet állítólag nagyon olcsón 5-25 koronáért árusít métermázsánként. Egy megejtett hivatalos vizsgálat szerint ez a hamuszir gyári hulladék csupán 4-2% kálit és 0-90% foszforsavat tartalmaz s ennek következtében alig 40 fillér belértéke van. A főelárusító azt hirdeti, hogy a hulladék trágya 2% nitrogént, 3% foszforsavat és 4% kálit tartalmaz, ezen beltartalomért azonban nem vállal szavatosságot.

— **Vásárváltozás.** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Kolozsbors községben az október 3. és 4. napjaira eső országos kirakó- és állatvásár ez évben kivételesen október 6. és 7. napjain tartassék meg.

A LAPPÉLÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

PELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

1. **Használjunk napkurával** összekötve Borolin háziszserrel bedörzsöléseket és szükség esetén masziroztattassuk magunkat, midőn is a testi fájalmaktól, amelyek reuma, csusz, isiász és zsábféléktől erednek megmenekülünk.

Egy kéveköts aratógép 600 koronáért, négy marokrakó 300 koronájával, használt de üzembépes karban, kapható Kovács Soma és Társa cégnél Aradon. (X. Z.)

Teljes mező- és tejjgazdasági felszerelés (cséplő-, aratókaszáló-, vetőgépek, malom stb. stb.) gazdaság abbahagyása folytán eladó. Bővebbet gazdaság M.-Németi, Déva. (Z.)

A MAGYAR

JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.
A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megcszavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad
TAKARÉK-BETÉTEKET
és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

Bérbeadás.

Nagyméltóságú Gróf Bánffy György ur ő Excellentiája tulajdonát képező mezőbirtoka

Dobokán

(mintegy 360 kat. hold)

1904. évtől kezdődőleg bérbe adó.

Bővebb értesítéssel szolgál:
Vajna Istvan
uradalmi tisztartó Bonchidán,
hova az ajánlatok is beküldendők.

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő
BUDAPEST

Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—3.
2278 **VII., Gizella-ut 15.**
(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

**A KOLOZSVARI
TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK Részvénytársaság**

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztárosa.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kama-

tozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámitol váltókat. bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapirokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglevő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapirokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáráttal.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszertüen kezelteti.

280

AZ IDÉN VOLT JÉG!!

Ha szab. Isselhard-tejhűtőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el!

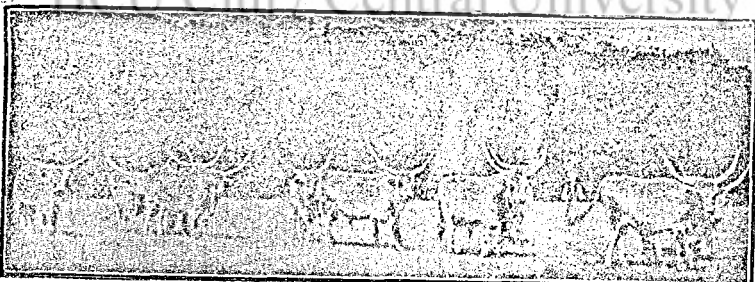
Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket hazánk legelső tejgazdasági gépgyárától:

**az Alfa-Separator r.-t.-től,
BUDAPEST, 56E.**

Gróf Teleki László Gyula öméltósága mezőpagocsai gazdaságában Országos törzskönyvbe felvett erdélyi jellegű magyar gulya **eladó.**

1 drb. törzs bika,
41 „ tehén részben
borjas részben
hasasok,
19 drb. 3 éves üsző,
15 drb. 2 éves üsző,
14 drb. 1 éves üsző.

Az egész állomány megtekinthető az országos hirü uzdi-szentpéteri vásár alkalmával Mezőpagocsán, mely közvetlen uzdiszentpéter mellett fekszik, értekezhetni **Bálint István** intézővel Mezőpagocsán vagy Uzdiszentpéteren a vásáron, posta: Mezőpagocsa, távirda: Uzdiszentpéter.

2944

Gazdatiszti

vagy urad. intézői állást keres azonnali belépésre, 27 évi gyakorlattal, k.-monostori gazd. tanintézeti oklevéllel bíró, 50 éves, ref. vallásu, nős, családos gazdatiszt.

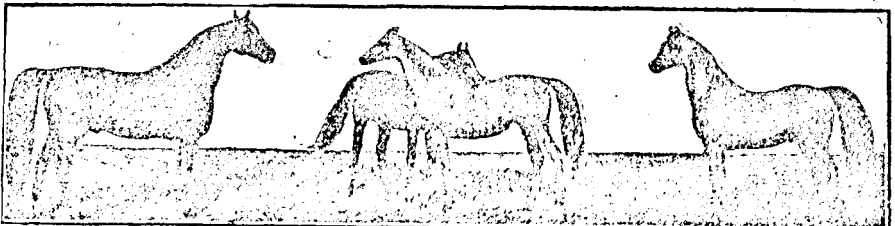
Cím: a kiadóhivatalban.

2947

Fogarasi m. kir. állami ménes Alsószombatfalván

Lóárverési hirdetmény.

A fogarasi m. kir. állami ménesből az alábbi **kisoroltlóanyag**

folyó évi július hó 19-én délelőtt 10 órakor Alsószombatfalván (ménesudvar) nyilvános árverés útján eladásra kerül és pedig:

8 drb 4 éves herélt, 5 drb 3 éves kerélt, 1 drb 2 éves herélt, 1 drb 1 éves herélt, 1 drb 9 éves kanca, 10 drb 4½ éves kanca, 12 drb 3½ éves kanca 7 drb 2½ éves kanca, 2 drb 2 éves kanca, 8 drb különböző kóru használati ló. Az árverési feltételek a helyszínen lesznek a közönség tudomására hozva.

Alsószombatfalva, 1913. június hó 30.

Méneparancsnokság.

2942

„ADRIAI”
BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT
alapítattott 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 180 millió korona

Vezérigazgató: Rácz-almási Frigyesy Adolf, m. kir. udv. tanácsos,
Igazgatósági elnök: Báró Láng Lajos, valós. belső titkos tanácsos

E társulat, amely 74 éves fennállása óta 650 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:

tűz- és robbanási. betöréses lopás, baleseti valamint jégokozta károk ellen, továbbá: az emberek életére, halál, elérési valamint kiházasítási esetekre és magas kamatozású

életjáradékokra. 2091

Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárt:

Gróf Bethlen Pál Bács-Kulai Szekula Ákos
igazgató. választm. tag. vezérfelügyelő.

ŐSZI TRÁGYÁZÁS!
THOMASSALAK

A legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya! Óvakodjunk a hamisításoktól!

2920 Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti ólomzár van rajta.

Minden zsák tartalomjegyzékkel van ellátva!

Kalmár Vilmos
a Thomaphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49.
Különösen a jelenlegi RENDKIVÜLI OLCSÓ ÁRAKRA figyelmeztetjük a vásárlókat.

Eladó

20 darab erdélyi magyar fajta **tehén**

nagyobbrészen leborjazva, másrésze hasas.

Megtekinthetők:

Báró Bánffy-tanyán
Kolozsborsán.
PETRY ZSIGMOND.

2939

Szám: 2715-1912.

Pályázati hirdetmény.

A tordai „Szabó József“-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre ezennel pályázat hirdettetik.

Az iskola célja az erdélyi részekben az ottani viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjeszteni, kisgazdákat saját birtokukon való önálló gazdálkodásra megtanítani, továbbá az ottani nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béres gazdákat, tehenes számadókat stb. kiképezni.

A tanfolyam tartama két év.

Ez iskolába az 1913-1914-ik tanévre 12 ingyenes növendék fog felvétetni. Az ingyenes növendékek az iskolában teljes ellátást élveznek és kifejtett szorgalmukhoz képest havi 6-10 korona ruházati segélyben részesülnek.

A felvételi feltételek és egyuttal a felvételi kérvényhez csatolandó okmányok a következők:

a) **Születési bizonyítvány**, mely igazolja, hogy a felveendő 17-ik életévét betöltötte. Katonai szolgálat teljesítését tanúsító igazolvány a felvételnél előnyben részesül.

b) **Orvosi bizonyítvány**, mely az ép, erős, gazdasági munkára alkalmas testalkatot igazolja és a himlő elleni sikeres újraoltást bizonyítja;

c) **Elemi iskolai bizonyítvány** annak igazolására, hogy a belépni óhajtó jól tud írni, olvasni s a négy alapmivellettel számolni. Gazdasági ismétlő iskolát végzett egyének a felvételnél előnyben részesülnek.

d) **Írásbeli nyilatkozat** a belépni óhajtó szüleitől, esetleg annak gyámjától, melyben azok arra kötelezik magokat, hogy a tanfolyam tartama alatt a növendékeket az iskola kötelékéből nem veszik ki;

e) **Hatósági erkölcsi bizonyítvány**;

f) állami ingyenes helyre folyamodóknál **hiteles irat**, mely feltünteti a belépő apjának vagyoni állapotát és foglalkozását, a belépő növendék testvéreinek számát és életkorát, valamint azt a körülményt, hogy a folyamodó kisbirtokos fia és megelőzőleg apja, vagy más gazdaságában foglalkozott.

Az ezen okmányokkal felszerelt és a m. kir. földmivelésügyi minister ur Ónagyméltóságához címzett kérvény, lehetőleg személyes jelentkezés útján a kolozsvári ministeri kirendeltségnél Kolozsvárt, vagy pedig a Szabó József-féle kisebb magyar gazdasági iskola igazgatóságánál (állami birtok kezelésénél) Tordán legkésőbb

folyó évi augusztus hó 15-ig lesz beadandó.

Az iskola szervezeti, rend- és fegyelmi szabályzata ugyanott megtekinthető, vagy pedig érdeklődőknek a m. kir. földmivelésügyi ministerium kolozsvári kirendeltségéhez Kolozsvárra intézendő levélbeli megkeresésére díjtalanul megküldetik.

Kolozsvár, 1913. június hó 15.

Kolozsvári ministeri kirendeltség.

2945

Birtokbérlet.

Háromszéken az uzoni vasuti állomástól 6 km., Sepsiszentgyörgy állomástól pedig 5 km. távolságban 280 katasztrális hold szántóföldből s egy tanyából álló birtok

ez év őszétől

BÉRBEADÓ.

Cím megtudható:

Pieszlinger Károly gyárigazgatónál.

Brassó-pályaudvar.

2946

Hatása biztos!
Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 2767 IV.

BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

Gazdatiszti állást keres

kis családú, református vallású, gyakorlati gazdatiszti vizsgát tett

okleveles gazda.

Cím: a kiadóhivatalban.

2937

azonnali belépésre, 17 évi gyakorlattal bíró, 40 éves, nős,

Eladó egy nagyúri családi ház építésére alkalmas, szép és jó helyen fekvő kolozsvári **házhely.**

Cím: a kiadóhivatalban.

2834

Marosmenti gazdák első gőzeke szövetkezete

Marosvásárhely,

elvállal mindennemű szántást, gyeptörést általaj porhanyitással esetleg boronálással együtt.

Kivánatra főgépészünk kiutazik a talaj megtekintésére.

2938

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Mütrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

Gőzeke művelés

Compound, túlhevítős tizenöt atmoszférával a legváltozatosabb talajművelő eszközökkel felszerelt, különösen

kevés szénfelhasználó,

Heuke-féle 20 lóerős gőzszántókészlettel június, szeptemberben, november, közepétől december végéig 200 holdnál nagyobb területeken

bérszántást vállal:

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma

u. p. Koncza.

2921

Dr. Gróf Teleki Domokos

ur Óméltósága, többszörösen kitüntetett magyar erdélyi

tenyészetében a 2933

gernyeszegei gujájából eladó

10 drb számfelüti vegyes kóru, részben borjas és ellős tehén, 7 drb vegyes kóru növendék üsző. Ez anyag kiválóan alkalmas egy tenyészet megalapítására. Ugyanott eladó 8 drb mustra ökör és 4 drb mustra tehén, ezek szeszgyári hízalásra igen alkalmasok.

Érdeklődők forduljanak alulírottához (Gernyeszeg vasút, posta, távirda, telefon.)

Pálffy Dezső, g. intéző.

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításán első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladók.

Erzsébet-út 13. szám.

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.

A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával.

2928

Gy. 225	Sz. 615	Sz. 715	Gy. 935	ind.	Budapest ny. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 720	Gy. 735	Sz. 615	Gy. 940
" 1032	" 722	" 1252	" 547	érk.)	Kolozsvár	(ind.	" 619	" 1054	" 637	" 113
Sz. 1051	" 832	" 115	" 613	ind.)	Aranyos-Gyéres	(ér.	" 544	" 1020	" 612	Sz. 1256
" 1223	" 1017	" 250	" 723	érk.)	Kocsárd	ind.	" 413	" 907	" 448	" 1146
" 101	" 1057	" 329	" 743	érk.)	Tövis	(ind.	" 330	" 842	" 415	" 1120
" 214	" 1232	" 520	" 826	érk.)	Küküllőszeg	(ind.	" 219	" 800	" 308	" 1029
" 301	" 156	" —	" 845	ind.)	Kiskapus	(ér.	" 155	" 749	" 225	" 955
" 346	" 221	" —	" 908	érk.)	Segesvár	ind.	" 122	" 728	" 156	" 925
" 502	" 329	" —	" 949	érk.)	Héjasfalva	ind.	" 1231	" 656	" 1257	" 837
" 707	" 454	" —	" 1045	érk.)	Brassó	ind.	" 1046	" 556	" 1124	" 708
" 813	" 525	" —	" 1102	érk.)		ind.	" 1008	" 528	" 1058	" —
" 1245	" 856	" —	" 146	érk.)		ind.	" 636	" 240	" 741	" —
Szv. 20	Sz. —	Sz. 335	Szv. 925	ind.	Kocsárd	érk.	Sz. 705	Szv. 1045	Sz. 205	Szv. 636
" 257	" —	" 410	" 1002	érk.)	Marosludas	ind.	" 625	" 1005	" 128	" 608
" 442	" 1139	" 530	" 1120	érk.)	Marosvásárhely	(ind.	" 510	" 836	" 1211	" 507
" 545	" 1238	" 607	" —	ind.)	Szászrégen	(ér.	" —	" —	" 1154	" 431
" 956	" 354	" 710	" —	érk.)	Gyergyószentmiklós	ind.	" 910	" —	" 1046	" 330
" 1140	" 533	" 719	" —	ind.)	Mádéfalva	érk.	" 737	" —	" 700	" 1151
" 329	" 748	" 629	" —	ind.)	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 433	" 730	" 509	" 1020
" 520	" 926	" 810	" —	érk.)	Brassó	ind.	" 245	" 613	" —	" 705
Sz. 224	Sz. 1019	V. 3—	Szv. 726	ind.	Kiskapus	érk.	Szv. 857	Sz. 604	Vv. 910	Sz. 1233
" 353	" 1149	" 518	" 856	érk.)	Nagyszeben	ind.	" 727	" 433	" 720	" 1110
" 813	" 548	" 951	" —	érk.)	Fogarás	ind.	" 333	" —	" —	" 442
—	Vv. 455	V. 1100	V. 730	ind.	Segesvár	érk.	V. 702	V. 442	V. 1000	—
—	" 526	" 1130	" 800	érk.)	Héjasfalva	ind.	" 634	" 413	" 932	—
—	" 725	" 130	" 1012	érk.)	Székelyudvarhely	ind.	" 451	" 230	" 748	—
Sz. 531	Sz. 1100	Sz. 245	Szv. 613	ind.	Brassó	érk.	Sz. 810	Sz. 100	Sz. 520	Sz. 926
" 646	" 1218	" 359	" 730	érk.)	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 647	" 1140	" 400	" 808
" 810	" 152	" 518	" 911	érk.)	Kovácsna	ind.	" 526	" 1005	" 247	" 645
" 859	" 234	" 602	" 956	érk.)	Közdivásárhely	ind.	" 442	" 918	" 200	" 603
" 1023	" 400	" 730	" —	érk.)	Bereczk	ind.	" —	" 734	" 1235	" 439